

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Наукова бібліотека

Відділ бібліотечного маркетингу,
інноваційної та методичної роботи

Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек ЗВО в умовах інноваційних змін

Дайджест

Миколаїв 2018

Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек ЗВО в умовах інноваційних змін [Текст] : дайджест / уклад. О. О. Аболіхіна, О.І. Кафтан ; за ред. Т. С. Панченко, О. В. Бєлодєд. – Миколаїв : НУК, 2018. – 8 с.

Інформаційно-аналітична діяльність (ІАД) – це сукупність інформаційних процесів (збір, пошук, переробка інформації), необхідних для якісного та ефективного процесу управління. ІАД притаманна бібліотеці як з точки зору вирішення проблем підвищення ефективності управління окремою бібліотекою і бібліотечною галуззю в цілому, так і виконання своїх завдань з обслуговування читачів. Як наголошує доктор наук із соціальних комунікацій, професор І. Давидова "...сучасне інформаційно-бібліотечне виробництво ґрунтується на посиленні аналітичного компонента в обробці інформації, компонуванні отриманих даних і наданні інформаційних послуг, які базуються на когнітивних підходах". Це викликане переходом до нової парадигми діяльності бібліотек, де нове інформаційне середовище потребує від співробітників бібліотеки не лише активізації дій, спрямованих на забезпечення вільної орієнтації споживачів у системі інформаційних продуктів і послуг, а й оволодіння роллю посередників у створенні нового знання, доставлянні інформації та знань, а також їхньому оцінюванні та підвищенні якості.

Таким чином, ІАД виступає як напрям розвитку когнітивної функції бібліотеки, перетворюючи останню на все більш конкурентоспроможну на ринку інформаційних продуктів і послуг.

Мета дайджесту – ознайомити фахівців бібліотек ЗВО з документами за даною темою.

Дайджест підготовлений за сторінками фахових видань та Інтернет-ресурсів, адресований спеціалістам бібліотек ЗВО. Матеріал згруповано за розділами: «Інформаційно-аналітична діяльність: розкриття питання», «Бібліо- та наукометричний аналіз як спосіб аналітичної обробки інформації», «Інформаційно-аналітична продукція бібліотек у системі задоволення інформаційних потреб користувачів».

Матеріал у межах розділів розташований в алфавітному порядку.

Інформаційно-аналітична діяльність: розкриття питання

Бондаренко, В. І. Питання дистанційного інформаційно-аналітичного обслуговування користувачів бібліотек у сучасній науковій думці [Електронний ресурс] / В. І. Бондаренко // Матеріали міжнар. наук. конф. «Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів». – Режим доступу : <http://conference.nbuiv.gov.ua/report/view/id/71>. – 29.06.2018.

У статті розглядаються питання стрімкого розвитку новітніх інформаційних технологій та суспільне значення комунікаційної функції бібліотек, аналізуються питання удосконалення і використання інформаційно-аналітичних форм обслуговування. Також подано аналіз питання інформаційного обслуговування, розповідається про вдосконалення сучасних технологій електронного зв'язку для кращого обслуговування користувачів бібліотеки.

Борик, С. М. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів: вивчення інформаційних потреб [Електронний ресурс] / С. М. Борик // Матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – С. 499–509. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/21388/1/51-499-509.pdf>. – 04.07.2018.

У даній статті автором проаналізовано можливості удосконалення системи бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів шляхом дослідження інформаційних потреб користувачів.

Грогуль, О. Інформаційно-аналітична діяльність Рівненської державної обласної бібліотеки [Текст] / О. Грогуль // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 3. – С. 19–24.

У цій статті розглядаються особливості організації та напрями інформаційно-аналітичної діяльності обласної універсальної наукової бібліотеки на прикладі Рівненської державної обласної бібліотеки. Аналізуються види інформаційно-аналітичних продуктів і послуг, що створюються та надаються нею для забезпечення інформаційних потреб користувачів і організації власної діяльності. Підсумовуючи проведений аналіз, автор робить висновок, що значну частину своєї роботи спеціалісти бібліотек спрямовують на задоволення інформаційних потреб користувачів, застосовуючи різноманітні форми каналів розповсюдження інформації.

Зубова, К. Інформаційно-аналітична діяльність обласних наукових бібліотек [Електронний ресурс] / К. Зубова, І. Сілютіна // Матеріали III міжнар. наук. конф. «Інформація, комунікація, суспільство 2014». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – С. 286–287. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/25026/3/136-286-287.pdf>. – 04.07.2018.

У цій статті мова йде про те, що сучасне суспільство дедалі більше набуває рис інформаційного, в якому людина отримує вільний доступ до світових інформаційних ресурсів, має можливість задовольняти потреби в інформаційних продуктах і послугах; також розкривається питання про те, наскільки перспективна аналітична діяльність у бібліотеках.

Карпенко, О. Інформаційно-аналітична діяльність галузевих бібліотек України на прикладі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського [Текст] / О. Карпенко // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 2. – С. 20–24.

У статті проаналізовано наукове значення інформаційно-аналітичної діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в процесі удосконалення сучасної педагогічної науки.

Кобєлев, О. Інформаційна аналітика в організаційній структурі провідних бібліотек України (за матеріалами аналізу сайтів) [Текст] / О. Кобєлев, Н. Чжен // Вісн. Кн. палати. – 2014. – № 12. – С. 26–28.

У статті досліджено місце інформаційної аналітики в організаційній структурі провідних бібліотек України; інформаційно-аналітичні підрозділи розглядаються як засіб оптимізації діяльності; визначаються їх склад та структура.

Кобєлев, О. М. Ресурси інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек [Текст] / О. М. Кобєлев // Вісн. Харків. держ акад. культури. – Харків, 2012. – Вип. 36. – С. 88–97. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <https://bit.ly/2vuTomq>. – 29.06.2018.

У цій статті розглядаються поняття та основні види ресурсів інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек. Визначаються перспективи й можливості ресурсного забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек, а також вказано, що розвиток техніки і цифрових технологій змінює бібліотечну практику й уявлення суспільства про місце бібліотек в інформаційній інфраструктурі. А Інтернет істотно розширив спектр інформаційного обслуговування користувачів бібліотек, створив передумови для якісного перетворення бібліотек на суспільні центри інформаційно-аналітичного виробництва.

Ліпінська, А. В. Вивчення методів інформаційно-аналітичної діяльності майбутніми фахівцями з документознавства та інформаційної діяльності [Електронний ресурс] / А. В. Ліпінська // Державне управління: удосконалення та розвиток : електрон. наук. фах. вид. – Київ, 2017. – № 7. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1094>. – 01.08.2018

У статті розглянуто методи інформаційно-аналітичної діяльності, які вивчають майбутні фахівці з документознавства та інформаційної діяльності. Описано класифікацію методів опрацювання інформації. Охарактеризовано наступні методи: ділової гри, мозковий штурм, Дельфі, колективного блокноту, сценаріїв, абстрагування, конкретизація, порівняння, індукція, дедуція та інші.

Ніколаєнко, Н. М. Управління інформаційно-аналітичною діяльністю бібліотеки ВНЗ в умовах інноваційних змін [Електронний ресурс] / Н. М. Ніколаєнко // Матеріали всеукр. наук. конф. «Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону "Про вищу освіту" та інформатизації суспільства». – Івано-Франківськ : НТБ ІФНТУНГ, 2015. – С. 203–207. Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/2298/1/libconf15_27.pdf. – 04.07.2018.

У цій статті представлено досвід роботи бібліотеки у галузі інформаційно-аналітичної діяльності. Основну увагу зосереджено на просуванні фахових збірників наукових праць академії до бібліо- та наукометричних баз даних і поширенні наукових досліджень вчених академії; також ця стаття дасть змогу зрозуміти, що

наявність інформаційно-аналітичної діяльності в бібліотеці в умовах комплексних змін інформаційного середовища трансформує бібліотечну установу в центр соціальних комунікацій і потребує організаційної модернізації.

Пасмор Н. П. Університетська бібліотека в системі інформаційно-аналітичної підтримки наукових досліджень (з досвіду роботи НБ НЮУ ім. Ярослава Мудрого) [Електронний ресурс] / Н. П. Пасмор, М. М. Кулик // Матеріали II наук.-практ. Інтернет-конф. «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі». – Харків, 2016. – С. 113–117. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12546/1/Pasmor_Kulik_113-117.pdf. – 04.07.2018.

У статті висвітлено досвід Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з інформаційно-аналітичної підтримки наукових досліджень у виші. Визначено основні принципи, бібліотечні засоби та методики вимірювання наукової правової інформації, виявлення кількісних показників опублікованих статей, цитованості, динаміки наукових галузевих інфо потоків.

Цокало, О. О. Еволюція інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки МНАУ в контексті орієнтації на користувача [Електронний ресурс] / О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко. – Електрон. дані. – Миколаїв. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <https://bit.ly/2JdLzDI>. – 04.07.2018.

У статті пропонується простежити основні особливості і етапи становлення та розвитку інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки Миколаївського національного аграрного університету.

Бібліо- та наукометричний аналіз як спосіб аналітичної обробки інформації

Галявієва, М. С. Библиометрия – новое направление работы библиотек университетов Европы [Электронный ресурс] // Библиосфера. – 2012. – № 5. – С. 71–78. – Электрон. аналог печ. изд. – Режим доступа : <http://clc.to/5xgNBA> . – 04.07.2018.

В данной статье автор акцентирует внимание на том, что в последние годы одним из востребованных и перспективных направлений в работе библиотек и информационных центров во всем мире является библиометрия. Рассмотрены некоторые результаты зарубежных исследований, посвященных изучению мнения библиотекарей о роли и месте библиометрии в деятельности научных и университетских библиотек. Особое внимание уделено обсуждению проблемы профессиональной подготовки библиотекарей в области библиометрии.

Галявієва, М. С. О новой роли научных библиотек в современной информационной среде научной коммуникации [Электронный ресурс] // Вестн. КазГУКИ. – Казань, 2014. – № 1. – С. 104–108. – Электрон. аналог печ. изд. – Режим доступа : <https://bit.ly/2KC0yMI>. – 04.07.2018.

В данной статье проанализированы изменения, происходящие в современной информационной среде научной коммуникации. Рассмотрена новая роль научных библиотек как активного партнера на всех стадиях жизненного цикла научного исследования.

Колесникова, Т. О., Матвєєва, О. В. Університетська наука: бібліометричні дослідження [Електронний ресурс] / Т. О. Колесникова, О. В. Матвєєва // Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – С. 40–48. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/33647/1/8-40-48.pdf>. – 04.07.2018.

У даній статті розглянуто питання розширення номенклатури інформаційних сервісів університетських бібліотек за рахунок застосування бібліометричних методів досліджень при аналізі наукового документального потоку ВНЗ. Наведено методику застосування програми Vindex для аналізу метаданих, а саме: аналізу зв'язків між співавторами та аналізу ключових слів (для виявлення з них найбільш «топових»).

Колесникова, Т. О. Цифрові сервіси бібліотек ВНЗ із забезпечення розвитку науки [Електронний ресурс] / Т. О. Колесникова // Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. «Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону "Про вищу освіту" та інформатизації суспільства». – Івано-Франківськ : НТБ ІФНТУНГ, 2015. – С. 147–160. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <https://bit.ly/2IW1PZn>. – 04.07.2018.

Дана стаття присвячена аналізу нових цифрових сервісів університетських бібліотек світу та можливостей їх впровадження в Україні. Серед таких сервісів: «Бібліотечне видавництво» (Library Publishing), «Інтеграція наукових публікацій до міжнародного наукового інфопростору», «Вимірювання впливу та видимості результатів наукових досліджень ВНЗ у світі». Практична реалізація даних послуг розглянута на досвіді бібліотеки Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна.

Наукометрія [Електронний ресурс] // Київ. ун-т ім. Б. Грінченка / Бібліотека : сайт. – Електрон. текст. дані. – Київ. – Режим доступу : <http://library.kubg.edu.ua/informatsiya/naukovtsiam/naukometriia.html>. – 04.07.2018.

У даній публікації акцентується увага на оцінюванні результативності наукової діяльності. У науковій діяльності важливе місце відводиться наукометрії – напряму досліджень, що вивчає когнітивні комунікації в науці за частотою цитувань наукових робіт та їхніх авторів. Завданням наукометричних баз даних є дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць.

Білоус, В. С. Використання метричних методів дослідження у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського [Електронний ресурс] / В. С. Білоус // Вісн. ОНУ. Сер. Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – Одеса, 2017. – Т. 22, вип. 2. – С. 239–241. – Режим доступу : <file://dc1-main.nuos.local/documents/olena.kaftan/My%20Documents/Downloads/118280-250799-1-PB.pdf>. – 02.08.2018.

Стаття відображає інноваційні форми діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, питання розвитку бібліотечного сервісу на допомогу науково-дослідній роботі університету. Акцентовано увагу на досвіді роботи університетської бібліотеки як активного партнера на стадіях життєвого циклу наукових досліджень науковців університету.

Відмічено новизну та роль бібліотеки у процесах збільшення представництва вчених університету в глобальному просторі наукових комунікацій, впровадженні наукометричних та бібліометричних методів дослідження.

Іваненкова, В. В. Бібліометричний аналіз як нова сфера діяльності бібліотек ВНЗ [Електронний ресурс] / В. В. Іваненкова // Матеріали Інтернет-конф. «Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи». – Харків, 2017. – Режим доступу : <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3648>. – 02.08.2018.

У статті розглянуто деякі матеріали про роль і місце бібліометрії в діяльності наукових та університетських бібліотек на прикладі досвіду роботи Наукової бібліотеки Хмельницького національного університету.

Колесникова, Т. О. Університетська наука: бібліометричні дослідження [Електронний ресурс] / Т. О. Колесникова, О. В. Матвєєва // Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства». – Львів, 2015. – С. 40–48. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <http://clc.to/J8eLSA>. – 02.08.2018.

У статті розглянуто питання розширення номенклатури інформаційних сервісів університетських бібліотек за рахунок застосування бібліометричних методів досліджень при аналізі наукового документального потоку ВНЗ. Вказано, що тільки бібліометричні дослідження сприятимуть якісному наданню університетськими бібліотеками такого напрямку цифрових сервісів, як «Вимірювання впливу та видимості результатів наукових досліджень ВНЗ у світі». Бо саме бібліометрія впливає на розв'язання комплексних проблем обліку, аналізу та оцінки якості результатів наукової діяльності окремої наукової установи, науки України та світу.

Інформаційно-аналітична продукція бібліотек у системі задоволення інформаційних потреб користувачів

Бондаренко, В. І. Бібліотечний інформаційно-аналітичний продукт як чинник вдосконалення дистантного інтернет-обслуговування [Електронний ресурс] / В. І. Бондаренко // Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – С. 317–320. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/33699/1/57-317-320.pdf>. – 06.09.2018.

У статті проаналізовано принципи та специфіку створення бібліотечного інформаційно-аналітичного продукту. Також у даній статті розглянуто бібліотечний інформаційно-аналітичний продукт як чинник вдосконалення дистантного інтернет-обслуговування. Досліджено розвиток бібліотечних інформаційно-аналітичних підрозділів та їх значення в процесі задоволення користувачів і отриманні певної, синтезованої якісно обробленої інформації.

Варенко, В. Методичний аспект створення інформаційно-аналітичних документів: аналіз, технології, проблеми / В. Варенко // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 3. – С. 46–48.

У статті проаналізовано технології та проблеми створення й оформлення інформаційно-аналітичних документів як важливого чинника управлінської діяльності.

Вітушко, Н. Поширення інформаційно-аналітичних продуктів бібліотек за допомогою соціальних мереж [Електронний ресурс] / Н. Вітушко // Наук. пр. НБУ ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – Вип. 35. – С. 196–202. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nbnbuimviv_2013_35_20. – 01.08.2018.

Розглянуто нові завдання бібліотечних установ за умов масової інтернетизації та комп'ютеризації стосовно просування бібліотечних інформаційно-аналітичних продуктів в інформаційному середовищі. Розкрито роль соціальних мереж у вирішенні цієї проблеми (з використанням досвіду СІАЗ та Національної юридичної бібліотеки НБУВ).

Зозуля, С. Періодичні видання як результат інформаційно-аналітичної діяльності освітянських бібліотек України: сучасний стан та тенденції розвитку [Електронний ресурс] / С. Зозуля. – Електрон. аналог друк. вид. – Режим доступу : <https://bit.ly/2JbFZS9>. – 04.07.2018.

У цій статті проаналізовано періодичні видання як різновид інформаційної продукції книгозбірень. Обґрунтовано перспективу розроблення моделі галузевого інформаційно-аналітичного бюлетеня з психолого-педагогічних питань як одного з важливих напрямків науково-видавничої та інформаційно-аналітичної діяльності освітянських бібліотек. Також у статті подано аналіз інформаційно-аналітичної діяльності освітянських книгозбірень, зокрема, їхніх інформаційних продуктів, що дає підстави стверджувати, що на сьогодні цей напрям роботи бібліотечних установ перебуває в процесі становлення.

Зозуля, С. М. Інформаційно-аналітична продукція наукових бібліотек у системі задоволення інформаційних потреб користувачів [Електронний ресурс] / С. М. Зозуля // Таврійський вісн. освіти : наук.-метод. журн. – Херсон, 2015. – № 2. – С. 273–278. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2015_2\(1\)_49](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2015_2(1)_49). – 01.08.2018.

У загальних рисах охарактеризовано інформаційно-аналітичну продукцію наукових бібліотек як засобу забезпечення інформаційних потреб суспільства в період глобалізації. Актуалізовано потребу підготовки та надання доступу на сайтах наукових бібліотек до електронної галузевої інформаційно-аналітичної продукції. Підкреслено значущість аналітичного огляду як інформаційного продукту. Сформовано перспективні напрями інформаційно-аналітичної діяльності бібліотечних структур.

Постельжук, О. Огляд як вид інформаційно-аналітичних продуктів обласних універсальних наукових бібліотек / О. Постельжук // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 5. – С. 38–41.

Розкрито особливості наповнення та функціонального призначення нових видів інформаційно-аналітичної продукції обласних універсальних наукових бібліотек України.

Сілкова, Г. До питання класифікації інформаційно-аналітичної продукції [Електронний ресурс] / Г. Сілкова // Наук. пр. НБУ ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – Вип. 37. – С. 40–48. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2013_37_6. – 01.08.2018.

В контексті функціональної сутності інформаційно-аналітичної діяльності проаналізовано особливості інформаційно-аналітичної продукції, її види і різновиди. Зазначено, що об'єднуючим поняттям для позначення інформаційної продукції можна вважати термін «інформаційний документ», який втілює загальні властивості різних видів вторинних документів та дозволяє визначити ознаки класифікації, де знайдуть своє відображення особливості кожного окремого виду інформаційно-аналітичних документів.

Терещенко, І. Ю. Інноваційні технології в розвитку бібліотечної продукції як складової наповнення інформаційного простору [Електронний ресурс] / І. Ю. Терещенко // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/329>. – 29.06.2018.

У даній статті розповідається, що сучасність вимагає від бібліотек зберігати традиційні форми роботи з користувачами та постійно шукати, впроваджувати нові форми. Бібліотечна діяльність повинна бути направлена на якісні зміни, що відповідають потребам часу і реалізуються з новим змістом. Саме інноваційні технології вирішують питання безперервного отримання запитів і можливість передавання великих обсягів даних на значні відстані.